

obrazem. Všichni ostatní vidí jeho slepá místa. Jen on sám se zpěčuje brát je na vědomí. Pevně se drží své iluze.

Ježíš potře slepému oči blátem, směsí své sliny a prachu této země. Tak mu zprostředkuje setkání s jeho vlastním stínem, s jeho zemitostí a lidskostí. Protože ten člověk nechtěl vidět špínu v sobě samém, oslepl. Teď musí být láskyplně uveden do kontaktu s prachem své duše, aby na něj mohl pohledět dobrým, vlídným pohledem. Bláto, kterým Ježíš potírá láskyplně jeho oči, je teplé. Obezřetně ho chce připravit na setkání s vnitřní špínou. Jen když člověk svou špínu – svůj stín! – přijme a začne vnímat, otevřou se mu oči pro celou skutečnost. Snad je to i symbol pro nové stvoření člověka. Jako stvořil Bůh Adama z prachu země, tak nově tvoří Ježíš slepého od narození. Připomíná mu, že je jako člověk vzat ze země, že musí přijmout svou zemitost, své lidství, aby skutečně mohl žít.

Kdykoliv se člověk pokusí o únik do svých ideálů a odlepi se od této země, oslepne a onemocní. Musí se vyrovnat se špínou, kterou mu před očima drží Ježíš. Pak může vpravdě být člověkem. Ježíš muže posílá k rybníku Siloe, aby se v něm umyl. Přesněji hebrejsky *Šiloach* znamená *Poslaný*.

Jan v omytí v rybníku vidí obraz křtu. Ve křtu máme prohlédnout. O svaté Odilii se vypráví, že se narodila slepá a že ve křtu prohlédla. Prvotní církev označovala křest jako *fortismos* – osvícení. Setkání s Kristem ve křtu mi otvírá oči pro pravou skutečnost, nejen pro skutečnost mého stínu, mé zemitosti a mého lidství, nýbrž i pro základ vši skutečnosti, pro samotného Boha, který je ve všem a prosvítá vším. Víra je nový způsob vidění. Zde vidím věcem až na dno, objevím Boha ve všem, v tvorstvu, v lidech, v sobě, v událostech mého života. Osvícení, které poskytuje křestní voda, nespočívá v nějaké vizi, nýbrž ve zkušenosti, že je pojednou všechno průsvitné, že se všechno harmonizuje, že pojednou smíme říci své ano ke Skutečnosti, jaká jest.

Příběh o uzdravení slepce od narození nám chce říci, že k tomuto zraku víry dospějeme jen tehdy, budeme-li ochotni podívat se na vlastní pravdu, vidět špínu své duše, abychom se skrze ni stali vpravdě vidoucími, abychom spatřili Boha na dně našeho srdce i na dně veškeré skutečnosti.

Anselm Grün – Hlubinně psychologický výklad Písma

Další texty v týdnu

Po: Iz 65,17-21; Jan 4,43-54

Čt: Ex 32,7-14; Jan 5,31-47

Út: Ez 47,1-9.12; Jan 5,1-3a.5-16

Pá: Mdr 2,1a.12-22; Jan 7,1-2.10.25-30

St: Iz 49,8-15; Jan 5, 17-30

So: Jer 11,18-20; Jan 7,40-53

Prameny, odkazy

Jeruzalémská Bible;

Luke T. Johnson – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina;

Misál na každý den liturgického roku

biblický program brněnské diecéze 2010 - 2013

www.vezmiacti.cz

4. neděle postní – cyklus A

3. dubna 2011

¹Ježíš uviděl cestou člověka, který byl od narození slepý. ²Jeho učedníci se ho zeptali: „Mistře, kdo zhřešil: on sám nebo jeho rodiče, že se narodil slepý?“ ³Ježíš odpověděl: „Nezhřešil ani on, ani jeho rodiče, ale mají se na něm zjevit Boží skutky. ⁴Musíme konat skutky toho, který mě poslal, dokud je den. Přichází noc, kdy nikdo nebude moci pracovat. ⁵Pokud jsem na světě, jsem světlo světa.“ ⁶Po těch slovech plivl na zem, udělal ze sliny bláto, potřel mu tím blátem oči a ⁷řekl mu: „Jdi se umýt v rybníku Siloe“ – to slovo znamená „Poslaný“. Šel tam tedy, umyl se, a když se vrátil, viděl. ⁸Sousedé a ti, kteří ho dříve viděli žebrat, se ptali: „Není to ten, který tu sedával a žebral?“ ⁹Jedni tvrdili: „Je to on.“ Jiní říkali: „Není, ale je mu podobný.“ On řekl: „Jsem to já.“ ¹⁰Ptali se ho tedy: „Jak to, že teď vidíš?“ ¹¹On odpověděl: „Člověk jménem Ježíš udělal bláto, pomazal mi oči a řekl: Jdi k Siloe a umyj se!“ Šel jsem tedy, umyl se a vidím.“ ¹²Ptali se ho: „Kde je ten člověk?“ Odpověděl: „To nevím.“ ¹³Přivedli toho bývalého slepce k farizeům. ¹⁴Ten den, kdy Ježíš udělal bláto a otevřel mu oči, byla zrovna sobota. ¹⁵Také farizeové se ho znovu vyptávali, jak nabyl zraku. On jim odpověděl: „Přiložil mi na oči bláto, umyl jsem se a vidím.“ ¹⁶Někteří farizeové říkali: „Ten člověk není od Boha, protože nezachovává sobotu.“ Jiní ale namítali: „Jak by mohl hříšný člověk dělat takové zázraky?“ A nemohli se dohodnout. ¹⁷Znovu se tedy zeptali toho slepého: „Co ty o něm říkáš, když ti otevřel oči?“ On odpověděl: „Je to prorok.“ ¹⁸Židé však tomu nechtěli věřit, že byl slepý a že nabyl zraku, až si zavolali rodiče toho uzdraveného slepce a ¹⁹zeptali se jich: „Je to váš syn, o kterém vy říkáte, že se narodil slepý? Jak to, že teď vidí?“ ²⁰Jeho rodiče odpověděli: „Víme, že je to náš syn a že se narodil slepý. ²¹Ale jak to přijde, že teď vidí, to nevíme, a kdo mu otevřel oči, to my nevíme. Zeptejte se jeho. Je dospělý, ať mluví sám za sebe.“ ²²To jeho rodiče řekli, protože se báli Židů. Židé se už totiž usnesli, aby každý, kdo Ježíše vyzná jako Mesiáše, byl vyloučen ze synagogy. ²³Proto jeho rodiče řekli: „Je dospělý, zeptejte se jeho.“ ²⁴Zavolali tedy ještě jednou toho bývalého slepce a řekli mu: „Vzdej Bohu chválu! My víme, že ten člověk je hříšník.“ ²⁵On odpověděl: „Zda je hříšník, to nevím, ale vím jedno: že jsem byl slepý, a teď vidím.“ ²⁶Zeptali se ho tedy: „Co s tebou udělal? Jak ti otevřel oči?“ ²⁷Odpověděl jim: „Už jsem vám to řekl, ale jako byste to neslyšeli. Proč to chcete slyšet znovu? Chcete se snad i vy stát jeho učedníky?“ ²⁸Osopili se na něj: „Ty jsi jeho

Týden
s Božím
slovem

1. čtení:
1Sam 16,1b.6
-7.10-13a

2. čtení:
Ef 5,8-14

Evangelium:
Jan 9,1-41

Srownání:

Lk 13,2.4

Jan 11,4

Jan 5,17; 1,9;

8,12; 12,46

Mk 8,23

2Křál 5,10

Sk 3,10

Jan 5,9

Lk 13,14

Jan 9,33; 7,43;

Jan 10,19

Jan 4,19

Jan 7,13; 12,42;

Joz 7,19

Jan 8,14

Žl 34,16; 66,18

Pr 15,29

Iz 35,5

Jan 3,2

Jan 9,2

Mt 9,28

Jan 4,26

Jan 3,18

Jan 5,22.27

Jan 12,48

Sk 10,42

Iz 6,9

Mk 4,12; 8,18

učedník! My jsme učedníci Mojžíšovi. ²⁹My víme, že k Mojžíšovi mluvil Bůh, o tomhle však nevíme, odkud je.“ ³⁰Ten člověk jim odpověděl: „To je skutečně divné, že vy nevíte, odkud je – a otevřel mi oči. ³¹Vím, že hříšníky Bůh neslyší, ale slyší toho, kdo je zbožný a plní jeho vůli. ³²Od věků nebylo slycháno, že by někdo otevřel oči slepému od narození. ³³Kdyby tento člověk nebyl od Boha, nic by nedokázal.“ ³⁴Řekli mu: „V hříších ses celý narodil – a ty nás chceš poučovat?“ A vyhnali ho. ³⁵Ježíš se dověděl, že ho vyhnali; vyhledal ho a řekl mu: „Věříš v Syna člověka?“ ³⁶Odpověděl: „A kdo je to, pane, abych v něho uvěřil?“ ³⁷Ježíš mu řekl: „Viděls ho: je to ten, kdo s tebou mluví.“ ³⁸On na to řekl: „Věřím, Pane!“ a padl před ním na kolena. ³⁹Ježíš prohlásil: „Přišel jsem na tento svět soudit: aby ti, kdo nevidí, viděli, a kdo vidí, oslepli.“ ⁴⁰Slyšeli to někteří farizeové, kteří byli u něho, a řekli mu: „Jsme snad i my slepí?“ ⁴¹Ježíš jim odpověděl: „Kdybyste byli slepí, neměli byste hřích. Vy však říkáte: ‚Vidíme.‘ Proto váš hřích trvá.“

Jan 9,1–41

Úvod k meditaci

Ježíš uzdravuje člověka, který byl slepý od narození. I zde nabízí víc než lidské uzdravení, otvírá jeho vnitřní zrak, probouzí víru a nabízí přátelství. Na rozdíl od farizeů se zajímá o uzdraveného slepce jako o člověka, bez předsudků. Ten je zase velkým příkladem v tom, jak odvážně a autenticky přistupovat k lidem i k Bohu. Sledujme jeho příběh uzdravení, abychom spolu s ním postupně prohlubovali naše přátelství s Ježíšem.

Výklad biblického textu

Kontext: Tato pasáž je obecně považována za vrchol janovského vypravěčského umění.

Podle jedné antické zásady nesmějí na scéně ve stejnou chvíli aktivně vystupovat více než dvě postavy a dělení scén se často řídí touto zásadou. (Martyn, History and Theology, str. 26). Podle uvedené zásady bychom mohli vyprávění Jan 9,1-10,21 rozdělit do osmi scén:

I.	9,1-5:	Ježíš a učedníci.
II.	9,6-7:	Ježíš a člověk, který byl od narození slepý.
III.	9,8-12:	Slepec a jeho sousedé.
IV.	9,13-17:	Slepec a farizeové.
V.	9,18-23:	Farizeové a rodiče slepce.
VI.	9,24-34:	Farizeové a slepec.
VII.	9,35-38:	Ježíš a slepec.
VIII.	9,39-10,21:	Ježíš a farizeové.

Učedníci si kladou otázku o odpovědnosti člověka za jeho viny a oslovují Ježíše, on však tuto diskusi přesahuje. Říká jim, že smyslem slepceva stavu je, že se *na něm mají zjevit Boží skutky*.

Zpočátku popisoval uzdravený muž Ježíše jako *člověka jménem Ježíš* (v. 11), nyní však prohlašuje: *Kdyby tento člověk nebyl od Boha, nic by nedokázal* (v. 33). Farizeové slepce hrubě obviní z toho, že se *narodil v hříších* (v. 34a; Žl 51,5), a tím odpoví svým upjatým a stereotypním způsobem na otázku, kterou položili učedníci ve v. 3. Ježíš na tuto otázku odpovídá

překvapivým a osvobozujícím způsobem, kde není ani zrnko nějaké Boží odplaty: *mají se na něm zjevit Boží skutky!* Tedy: *dějí se tu Boží věci, jsou nabízeny Boží dary, nezústaňte uzavření ve svém strohém světě, který považujete za duchovní, jak se to stalo farizeům, ale otevřete oči a srdce.* Farizeům se to zjevně nedaří, říkají si: *tento „hříšník“ se chová hloupě a skandálně, zpochybňuje vědění Židů a narušuje dobré osvědčené pořádky.* A ještě nás chce poučovat o tom, že jejich porozumění Bohu by mohlo být nesprávné (v. 34b) – skrytá duchovní pýcha. Proto ho ze svého středu vyženou (v. 34c). Ježíš ale sám vyhledá a přijímá toho a ty, které druzí vyhánějí. Takové setkání se dotýká samotné lidské existence a probouzí důvěru, jako to bylo u slepce, který zde v závěru už poznává, kdo Ježíš ve skutečnosti je: *On na to řekl: „Věřím, Pane!“*

K tématu

Ježíš uzdravuje muže, který byl od narození slepý. V úvodu se Ježíš brání mínění, že někdo jeho slepotu zavinil, ani nemocný, ani jeho rodiče ji žádným hříchem nezapříčinili. Na slepém od narození se má projevit Boží sláva. Přesto se můžeme vmeditovat do člověka, který je od svého narození slepý. Jak vypadá srdce člověka, který musí od dětství zavírat oči před realitou? Nesmí např. vidět konflikty mezi svými rodiči. Snad musí zavírat oči před nemilosrdností a tvrdostí, před citovým chladem a ztuhlostí ve své rodině. Snad jej samého zasáhlo tolik utrpení, že už není schopen přihlížet. Všichni máme svá slepá místa. A leckdy je to s námi už tak zlé, že nechceme vidět nic, že prostě zavřeme oči. Nechceme se dívat na svou situaci, zavíráme oči před nouzí lidí, kteří jsou kolem nás, i před utrpením celého světa. Bylo by toho na nás příliš. Už se nemůžeme dívat na to, co všechno se děje.

Ježíš uzdravuje slepého od narození třemi kroky. Nejprve plivne na zem a udělá ze sliny a prachu kuličku bláta. Slina je cosi velmi intimního. V ní dávám něco ze sebe samého. Je tedy symbolem mateřství. Matka svou slinou omývá špínu z čela svého dítěte. Hřejivě bezpečí, které matka vyzařuje je tedy prvním požadavkem, aby se člověk odvážil otevřít oči a podívat se na skutečnost, jaká je. Dítě, které hrůzou zavírá oči, je opět otevře, když ho matka vezme na ruku. Když cítí blízkost matky, přejde ho strach, který bývá dosti často příčinou naší slepoty. Máme strach podívat se sami na sebe. Vždyť by třeba v nás nemuselo být všechno vyladěné. Mohli bychom třeba objevit, že jsme si na sebe naložili nějakou vinu, že jsme nemocní, že máme psychické problémy. Ze strachu, že nejsme docela normální, zavíráme oči. Zde potřebujeme někoho, kdo nám věnuje důvěru a s ní pocit hřejivého bezpečí – a pak jsme opět schopni oči otevřít.

Ježíš udělá ze své sliny a z prachu země kuličku bláta, kterou potřebuje slepému oči. Ježíš se tedy sklání k zemi, k humusu, aby z tohoto humusu udělal bláto. S pojmem humus souvisí pojem *humilitas* (pokora), ale i humor. Značnou příčinou slepoty bývá pýcha, *hybris*, nadnesenost, s níž se přenáším přes svou skutečnost, absence humoru, ponurost, s níž vidím sebe sama a útočím proti vši špině světa. Identifikuji se natolik se svým ideálním obrazem, že se zpěčuji podívat se na vlastní skutečnost, na svou zemitost, lidskost.

C. G. Jung nazývá pýchu *inflatio*. Člověk se nafukuje, ztotožňuje se s archetypem, který je vždy větší než on sám, např. s archetypem světa, reformátora, mučedníka. Pak z vlastní skutečnosti oslepe. Musí své oči stále více zavírat, aby jejich vidění neotřásl jeho ideálním